

1 Inleiding

Voor het zomerreces van 2019 zijn Rijk en regio voornemens de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart te ondertekenen. Voor 1 juni moet het bestedingsplan voor de eerste tranche middelen (2019/2020) zijn ingediend en het opstellen en aangaan van de Regio Deal gefinaliseerd. Mogelijk is het ook nog noodzakelijk om met alle deelnemende overheidspartijen een bijbehorende samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met uitvoeringsafspraken. Om er voor te zorgen dat er met de Regio Deal een inhoudelijk breed gedragen programma komt en dat de publieke middelen voor projecten die in dat programma passen goed worden besteed is een transparant bestuurlijk proces noodzakelijk. De volgende punten vormen de basis voor het bestuurlijke proces:

- De regionale bestuursvertegenwoordiging wordt gevormd door de 8 indieners van het voorstel voor de Regio Deal te weten de gemeenten Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden, provincies Zuid-Holland en Utrecht en de hoogheemraadschappen De Stichtse Rijnlanden, Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland.
- Het Rijk en de regio werken toe naar een Regio Deal met als kern een inhoudelijk programma en voor de uitvoering door middel van projecten (inclusief pilots en onderzoeken). Dit betekent dat zij samen periodiek overleg voeren, afstemmen en besluiten nemen over het proces en de inhoud van de Regio Deal.
- Ten behoeve van het afbakenen van welke overheidspartijen projecten kunnen aanmelden die bij kunnen dragen aan de doelstellingen van de Regio Deal en het daarin opgenomen inhoudelijke programma geldt, dat de volgende geografisch begrenzing wordt gehanteerd: aanmelders moeten afkomstig zijn uit dan wel de projecten moeten betrekking hebben op het gebied dat valt binnen de territoria van de twee provincies en binnen de drie waterschapsgrenzen.
- Gemeenten of andere overheidspartijen die niet genoemd worden in het voorstel voor de Regio Deal maar toch in het Groene Hart (volgens de hiervoor genoemde begrenzing) liggen mogen meedoen mits minstens één van de overheidspartijen een inhoudelijke en/of procesmatige rol vervult in het project.
- Na ondertekening van de Regio Deal door regio en Rijk kunnen andere overheidspartijen die niet in het afgebakende gebied liggen maar wel ambitie hebben om actief te zijn op het gebied van bodemdaling het initiatief nemen om aan te haken bij één of meerdere projecten om daar actief aan bij te dragen. Hetzij rechtstreeks, hetzij via de lijn van de deelexpedities van het Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling of het Platform Slappe Bodemdaling. Hiermee ontstaat een regio-overstijgend sneeuwbaaleffect op netwerk- en kennisontwikkeling en –verankering.
- De Regio Deal bevat een aantal algemene vereisten en voorwaarden voor de Rijksbijdrage maar ook de gezamenlijke inhoudelijke uitgangspunten van de opgave en de aanpak daarvan (het inhoudelijke programma) als basis voor projecten die daaraan uitvoering moeten geven (doeltreffendheid).
- De bijdrage van het Rijk wordt als decentralisatie-uitkering aan de regio beschikbaar gesteld (aan provincie Zuid-Holland als kasbeheerder namens de 8 indieners) en betreft geen subsidieverstrekking. De Regio Deal en de daarbij behorende bestuursovereenkomst ten behoeve van de decentralisatie-uitkering geven geen directe aanspraak op de Rijksbijdrage noch de daarvoor vereiste regionale cofinanciering op projectniveau. Dat betekent dat het samenstellen van een cluster projecten dat uitvoering geeft aan het in de Regio Deal opgenomen programma in aanloop naar het aangaan en ondertekenen van de Regio Deal een

bestuurlijk proces is. De Regio Deal kent aldus geen financiële middelen toe aan projecten. Er is ook geen mogelijkheid van bezwaar en beroep in geval een project niet wordt opgenomen in het cluster. Overigens is het mogelijk dat tijdens de looptijd van de Regio Deal de samenstelling van het cluster wijzigt. Het toekennen van middelen (rijksbijdrage en cofinanciering) aan projecten vergt nog een (juridisch) traject als onderdeel van de uitvoering van de Regio Deal op regionaal niveau. Dit kan bijvoorbeeld opdrachtverlening of subsidieverstrekking betreffen waarbij de relevante Europese en nationale wettelijke kaders en procedures in acht worden genomen.

Aan de inhoud van de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart wordt momenteel gewerkt. Het doel van de Regio Deal is om in triple helix verband handelingsperspectief te bieden en innovatieve oplossingen te vinden zowel voor de stedelijke als de landelijke problematiek rondom bodemdaling. Hiervoor is het nodig met alle relevante partners te werken aan met name toepassingsgerichte kennis. Met de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart willen we een drietal strategische doelen bereiken:

1. Doen en laten zien;
2. Ontwikkelen kennis met nalatenschap;
3. Een stevig netwerk om op (door) te bouwen.

Deze drie strategische doelen maken duidelijk waarin de meerwaarde ligt van het bundelen van de krachten en ambities van deze regio en het Rijk. Daarnaast zijn er vier operationele doelen gesteld:

1. Kennisontwikkeling voor handelingsperspectief in Groene Hart en daarbuiten;
2. Toekomstbestendig bouwen en wonen in veengebied;
3. Vernieuwd ondernemerschap voor agrarische bedrijven;
4. Bijdrage aan klimaatmaatregelen en CO2-reductie.

Voor een nadere toelichting op de strategische en operationele doelen wordt verwezen naar het startdocument van Rijk en regio. Om deze doelen te bereiken wordt er een uitgebalanceerd programma bestaande uit projecten, pilots en onderzoeken samengesteld.

De projectenlijst die de basis vormde voor het voorstel voor de Regio Deal geldt als vertrekpunt maar er is ook nog ruimte (tot 1 maart) voor het inventariseren van nieuwe initiatieven door de betrokken overheidspartijen. Er is door het programmamanagement in overleg met vertegenwoordigers namens de 8 indieners, het Rijk en haar uitvoeringsorganisatie, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een kader ontwikkeld voor de verdere verkenning van projecten en het samenstellen van een cluster dat past in het programma. Rijk en RVO spelen een rol bij de inhoudelijke duiding van kansrijke projecten en het uitwerken van de doelen en operationele speerpunten van de Regio Deal en er ligt een inhoudelijke adviesrol voor vijf onderzoeksinstituten, alsmede het Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling en het Platform Slappe Bodem. Het kader heeft onder andere tot doel de samenhang binnen het programma te bewaken evenals de aansluiting ervan met lopende en nog op te starten andere initiatieven en (Rijks)programma's op het gebied van bodemdaling te bevorderen. Voor projecten die uiteindelijk niet worden opgenomen in het cluster voor de uitvoering van de Regio Deal zal het netwerk van de 8 indieners en het Rijk ingeschakeld worden om te bezien of het mogelijk is elders aanhaking te vinden, maar daarbij zijn geen garanties te geven.

In paragraaf 2 is het bestuurlijk proces beschreven van het inventariseren van projecten tot en met de ondertekening van de Regio Deal. Bij elke stap is ook de planning aangegeven zodat betrokkenen ook hun eigen interne proces kunnen plannen.

Paragraaf 3 gaat in op de randvoorwaarden die het Rijk stelt aan de Regio Deal en het beschikbaar stellen van de Rijksbijdrage. Paragraaf 4 beschrijft de afwegingscriteria op programmaniveau om tot een samenhangend geheel van projecten te komen in plaats van een optelsom van losse projecten.

Paragraaf 5 toont de punten voor de inventarisatie van projecten om consistentie en onderlinge vergelijkbaarheid van projecten mogelijk te maken en een afweging te maken aan de hand van de criteria. Deze punten zijn meer procedureel van aard. De inhoudelijke afweging voor de inventarisatie is verder uitgewerkt in paragraaf 6.

Kansrijke projecten die uiteindelijk via dit bestuurlijk proces worden geïnventariseerd en als cluster van projecten behoren bij het inhoudelijk programma van de Regio Deal en relevant zijn voor het bestedingsplan dat het Rijk moet opstellen kunnen op basis van deze inventarisatie geen aanspraak maken op het verkrijgen van middelen uit de Rijksbijdrage of de regionale cofinanciering in het kader van de Regio Deal. Zoals hiervoor is aangegeven vergt dit nog een separaat (juridisch) uitvoeringstraject op regionaal niveau. De financiering van projecten zal aldus dit traject op een later moment, na de ondertekening van de Regio Deal en de daarbij behorende bestuursovereenkomst(en) in gang kunnen worden gezet. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de naleving van Europese mededingingsregels zoals bijvoorbeeld het vereiste van een 'stimulerend effect' bij staatssteunverlening. Dit betekent dat een formele aanvraag gedaan moeten worden alvorens een project van start kan. Aanbevolen wordt om bij de verschillende (juridisch) trajecten die als onderdeel van de uitvoering van de Regio Deal op regionaal niveau in gang zullen worden gezet hier rekening mee te houden.

2 Bestuurlijk proces en planning concept-Regio Deal, bestedingsplan Rijk en onderliggend juridisch kader (samenwerkingsovereenkomst o.i.d.)

- Stap 1: Inventarisatie van projecten
 - Er wordt tot en met 1 maart 2019 ruimte geboden om projectvoorstellen aan te melden bij de programmamanager (welmoed.visser@gouda.nl). Hiervoor ontvangen de overheden in het Groene Hart (zie inleiding voor begrenzing) een projectformat. Let op: zowel de projecten van de bestaande inventarisatielijst als eventuele nieuwe voorstellen dienen dus een gegevens over een project in dit format aan te leveren.
 - Projectvoorstellen die tot en met 22 februari worden aangemeld worden op volledigheid getoetst en hebben de mogelijkheid aanvullende informatie op het projectformat aan te leveren binnen een door de programmamanager/team te bepalen termijn. Deze toets beoogt de inventarisatie te stroomlijnen en te vergemakkelijken.
 - Voor projecten die geen financiële middelen vragen uit de Rijksbijdrage geldt een eenvoudiger projectformat. Hierin moeten minimaal wel het begrotingsplan en de bijdrage aan de drie strategische en vier operationele doelen van de Regio Deal beschreven worden.
 - Op 7 februari (LAND) en op 13 februari (STAD) zijn er werksessies met als doel het uitwisselen van de projectideeën, het versterken van het onderlinge netwerk, het vergroten van de kans op aanhaken binnen projecten, het bevorderen onderlinge synergie van projecten en het uitwerken van de projectformats.
 - Voor deze werksessies zijn de contactpersonen van de eerder opgestelde inventarisatielijst uitgenodigd evenals de vertegenwoordigers namens de 8 indieners, de contactpersonen van deelexpedities en het Nationaal Kennisplatform Bodemdaling (NKB), het Platform Slappe Bodem (PSB), de kennisinstellingen (Big 5), het Kenniscentrum Aanpak Funderingsherstel (KCAF), de relevante bodemdalingprogramma's en de gemeenten binnen de genoemde grenzen van het Groene Hart. Indien gewenst kunnen de genoemde contactpersonen nog gasten meenemen (bijvoorbeeld aannemers, adviesbureaus, ontwikkelaars) die zij nodig hebben bij het toelichten en uitwerken van hun projectvoorstel.
- Stap 2: Toetsen projectvoorstel op volledigheid (week 10)
 - Deze toet wordt in de week na 1 maart uitgevoerd door de programmamanager en de financiële/juridisch adviseur uit het programmateam (zie paragraaf 5)
 - Deze processtap resulteert in een voorlopige projectenlijst die doorgaat naar stap 3.

- Stap 3: Duiden projectvoorstellen op inhoud (week 11 en 12)
 - Deze duiding wordt in twee rondes uitgevoerd door het programmateam, de regionale werkgroep (ambtelijke vertegenwoordigers van de 8 indieners) met een adviserende rol en inhoudelijke inbreng vertegenwoordigers van het NKB, PSB, de BIG5, RVO en diverse ministeries.
 - Het resultaat betreft een advies van de genoemde vertegenwoordigers in vorige sub-bullet aan het bestuurlijk overleg van de regio over de inhoudelijke opbouw van het programma bestaande uit projecten die bijdragen aan de doelen van de Regio Deal, verdeelt over een eerste en een tweede tranche (met vrije ruimte) met eventuele beslispunten voor het bestuurlijk overleg en de bijbehorende concepttekst Regio Deal.
- Stap 4: Bestuurlijke accordering (8 april 2019)
 - De concepttekst van de Regio Deal, het voorstel voor het inhoudelijke programma en een eerste voorstel voor een onderliggend juridisch kader (bv een samenwerkingsovereenkomst) wordt ter accordering voorgelegd aan het bestuurlijk overleg van de regio. Vooraf vindt hierover een afstemmingsoverleg met het Rijk plaats op zowel ambtelijk als bestuurlijk/MT niveau.
- Stap 5: Interne besluitvorming
 - Tussen 8 april en 7 mei: de bestuurlijke consultatieronde bij alle betrokken colleges en raden etc. in verband met commitment op de cofinanciering (collegedata: 23 april of 7 mei)
 - Meireces: 27 april t/m 5 mei
- Stap 6: Bestuurlijk overleg regio (tussen 8 en 14 mei)
 - Bespreken opbrengst bestuurlijke consultatieronde en afspraken maken over eventuele bijstelling tekst Regio Deal, Bestedingsplan en een juridisch kader (eventuele samenwerkingsovereenkomst). Vooraf vindt hierover een afstemmingsoverleg met het Rijk plaats op zowel ambtelijk als bestuurlijk/MT niveau.
 - Indien nodig kan hierna nog een extra overleg tussen Rijk en regio worden ingepland.
- Stap 7: Aanleveren formele stukken Regio Deal, Bestedingsplan en mogelijk juridisch kader
 - 1 juni: deadline afronden Regio Deal, Bestedingsplan en mogelijk juridisch kader in overleg tussen regio en Rijk (het ministerie van LNV en IRF/Financiën).
 - 13 juni: bestuurlijk overleg Regio Deal (regio): afronding proces Regio Deal (gekoppeld aan reguliere klankbordgroepvergadering).
- Stap 8: Ondertekening Regio Deal, Bestedingsplan en mogelijk juridisch kader
 - Medio/eind juni: ondertekening Regio Deal, Bestedingsplan en mogelijk juridisch kader en verzending kamerbrief.

3 Randvoorwaarden Rijk bij Regio Deals

Voor de Regio Deal waaronder het daarin opgenomen programma en bijbehorende projecten moeten voldoen aan de uitgangspunten, randvoorwaarden en criteria die zijn uiteengezet in een aantal Kamerbrieven (zie onder meer <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/11/16/kamerbrief-over-selectie-regio-deals>). Belangrijke uitgangspunten zijn cofinanciering uit de regio in een verhouding met de Rijksbijdrage van minimaal 50%, een stevige regionale governance en uitvoeringskracht, aantoonbare rechtmatige en doelmatige besteding van het gezamenlijke budget, borging van structurele financiering op de lange termijn en het bijdragen aan het aanpakken van regionale opgave(n).

4 Criteria voor het totale pakket aan projecten ter uitvoering van het programma

- Het totale pakket aan geïnventariseerde projecten moet bijdragen aan de drie strategische doelen en moeten de vier operationele doelen zoals opgenomen in het startdocument goed dekken.

- Er moet ten minste 50% regionale cofinanciering beschikbaar zijn/komen*.
- In het Bestedingsplan van het Rijk wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om voor de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart twee tranches op te nemen waarbij met de eerste tranche al snel middelen beschikbaar komen die beschikbaar kunnen worden gesteld aan concrete projecten zodat snel gestart kan worden met de uitvoering van de Regio Deal. Bij de tweede tranche zal nog ruimte worden opengelaten voor nadere concretisering zodat in het bestuurlijk overleg tussen Rijk en Regio gedurende de looptijd van de Regio Deal de invulling hiervan verder kan worden uitgewerkt. Dit biedt meer flexibiliteit waardoor ingespeeld kan worden op ontwikkelingen binnen en buiten het programma van de Regio Deal.
- Voor zover projecten uiteindelijk middelen beschikbaar gesteld krijgen vanuit de Rijksbijdrage ligt de financiële verantwoordelijkheid daarvoor bij de regio. Voor projecten waarvoor de rijksbijdrage niet wordt ingezet geldt al een eigen verantwoordingssystematiek. Het wordt nog onderzocht of en in welke vorm er aanvullend nog een verantwoordingsystematiek nodig is.
- Het bestuurlijk overleg (Rijk en Regio) mag in het geval van onderbesteding of het niet doorgaan van projecten overgaan tot herbesteding van het beschikbare deel van de rijksbijdrage binnen de gestelde doelen van de Regio Deal. In een dergelijk geval wordt helder gemaakt waarom projecten niet zijn doorgegaan.
- Er moet een goede verdeling zijn tussen LAND en STAD.
- Er moet een goede verdeling zijn tussen onderzoek (meten en analyse) en toepassing (handelingsperspectief, uitvoering en uitdragen). Waarbij het onderzoek ook moet bijdragen aan het handelingsperspectief voor overheden, inwoners en ondernemers voor het omgaan met bodemdaling.
- Er moet voldoende differentiatie zijn naar doelgroepen (zoals bijvoorbeeld inwoners en ondernemers in STAD en LAND, beleidsmakers en bestuurders).
- De Regio Deal Zet in op nieuwe projecten, er is geen ruimte voor redundantie. Waarbij aandacht is op het voortbouwen op bestaande kennis en onderzoek, van losse pilots naar regionale opschaling.
- De opbrengst uit de Regio Deal is zowel voor de regio als daarbuiten relevant.
- Eerste resultaten zijn zichtbaar in 2019/2020.

** Specifiek voor de financiering geldt: 'meedoen is zelf ook betalen'. Er worden middelen (geen uren) ingelegd, in eerste instantie 'nieuw geld'. Daarbij wordt gebruik gemaakt van middelen die niet ouder zijn dan (overgebleven uit) de begroting 2018. Waar besluitvorming nog moet plaatsvinden, is dit uiterlijk in de kadernota's / voorjaarnota's in mei-juni 2019 verzilverd.*

5 Volledigheidstoets

Bij deze toets wordt er gekeken of de projectformats op tijd zijn aangeleverd en alle benodigde informatie bevatten die voor het bestuurlijke inventarisatieproces nodig zijn. Dit is nodig om de projecten inhoudelijk verder te duiden. Verder wordt er bij deze toets gekeken naar een aantal knock-out criteria die eenvoudig te toetsen zijn en die voor alle betrokkenen onomstreden zijn. Tijdens deze toets wordt gekeken naar:

- Voor elk project geldt dat minstens een van de 8 indieners een inhoudelijk en/of procesmatige rol vervult.
- Projecten buiten het hiervoor nader aangeduide gebied Groene Hart worden niet verder bekeken.
- Is in het projectformat ingegaan op de onderstaande punten:
 - Het doel van het project, de omschrijving van het project.
 - De wijze waarop het aansluit bij één of meerdere strategische en operationele doelen uit het startdocument van Regio Deal.
 - De beoogde opbrengst/resultaten/mijlpalen/opschaling/indicatoren en wijze van monitoring van de uitvoering en de voortgang daarvan.
 - Op welke manier het project innovatief dan wel complementair is aan huidige kennis.

- Een beschrijving van activiteiten en de beoogde werkwijze.
- Welke partijen participeren (triple helix/5 O's).
- De projecten committeren zich aan het borgen en spreiden van de kennis via de deelexpedities van het NKB, het PSB en eventuele andere netwerken.
- Een beschrijving hoe het leereffect voor andere partijen dan de deelnemers invulling krijgt.
- Of er een bestuurlijk en ambtelijk trekker is.
- De geografische locatie waar het project wordt uitgevoerd.
- De looptijd en de planning.
- De financiering (geld, geen uren of natura) opgedeeld in geformaliseerde- en niet-geformaliseerde dekking, waarbij per partij inzichtelijk is wie wat bijdraagt, wat de gevraagde / gewenste bijdrage is uit de rijksbijdrage (in combinatie met de regionale cofinanciering) en waarvoor de middelen worden gebruikt (dus zowel inzicht in de batenkant als de kostenkant). Uiteraard dient de niet-geformaliseerde dekking voor medio mei wel geformaliseerd te zijn.
- Een risico- en kansenparagraaf.

Let op: Is één van bovenstaande punten niet beschreven in het projectformat dan gaat het project niet door naar de volgende processtap.

6 Inhoudelijke criteria/randvoorwaarden project

Om te komen tot een cluster van projecten ter uitvoering van het programma van de Regio Deal wordt een afweging gemaakt aan de hand van de volgende criteria

- De mate waarin het project/de indiener(s) invulling hebben gegeven aan:
 - de ambitie;
 - de drie strategische doelen en;
 - de operationele doelen uit het startdocument.
- De mate van en perspectief op een snelle inzet van de middelen. Hierbij is de startdatum van het project van belang. Projecten kunnen snel van start bijvoorbeeld direct na ondertekening van de Regio Deal. Voor de tweede tranche geldt dat de projecten uiterlijk voor 1 juli 2021 met de mogelijkheid van 1 keer uitstel met 6 maanden. Hiermee is er een waarborg ingebouwd dat middelen niet te lang vastgehouden worden en tijdige herverdeling mogelijk is.
- De mate waarin het project innovatief en complementair is aan ontwikkeling binnen en buiten de regio. Is er op dit vlak overlap of dubbeling tussen de projectvoorstellen die op inhoud worden getoetst dan worden deze onderling afgewogen en eventueel voorzien van een advies om onderling af te stemmen.
- De mate van concreetheid van de op te leveren resultaten en bijbehorende indicatoren.
- De te financieren activiteiten vallen niet onder de reguliere werkzaamheden van de indieners van het project.
- De mate waarin het project voldoet aan de triple helix/5 O's.
- De mate waarin er een sluitende begroting is waarin de opsplitsing in bijdrages van de partijen en de gevraagde financiering uit de Regio Deal inzichtelijk is en in verhouding met de resultaten/ activiteiten.
- De mate waarin de benoemde risico's beheerst worden en kansen gesignaleerd worden.
- De mate waarin het project resulteert in een regio-overstijgend effect.

Bij elk criterium wordt met een +, een – of een 0 toegekend. Er is geen sprake van een wegingsfactor tussen de verschillende criteria. Aan de hand van de scores wordt uiteindelijk op programmaniveau een gebalanceerd cluster projecten samengesteld.